נאתויי חלבו. לתסור. ולתתויי שומטו בתוך דמייב לא לתריגן מסוס דל"ב לתיבעי לן לתימר בדוקין שבעין ועוד סיפא[ק] קתני לקמן השומטן בתוך פטור. וכללא דריסא לא מלטריך לתיתויי חלבו דשרי להסתם ולדן לכגופן דמי דעובר ירך ממו הוא שרי כל שכן חלבו דמיץ בעלמא הוא: **הא בעלי מומין מיפרקי.** לותם שמעבדו קודם פדיון וגולדו לתחר פדיון וכגון שתפסן לשוס זבח דלתימא קודשתייהו למיתפס פדיונן וכשהוא מתפיסן לשם זבח אין מתפיסן לכל זבח שילדה הא לשם אותו זבח מתפיסן. והיכי משכחת לה פירוסא הוא כלומר היכי משכחת תירוסא דמילתא דמשמע בעלי מומין נפדין ולשם זבח אחר לא יתפיסס אלא היכי עביד דמתפיסס לשם אותו הזבח ונפדין בתומן כשיפול בהן מוס: **נימא תפוי תיובתא דרב הוסא.** לתחר לעיל [טו:] כוחנן לכיפה והן מתים: **ואיידי דתני ריבא נפדין תמימים.** לתידוש הוא לתפילו תמימים נפדיס: **והשוחטן בחוץ פטור.** סיפא[ה] דבריית[ת] לעיל [טו:] (ה) לקדשים שקדם הקדשן את מומן קלי ותפילו הכי פטור לתין חייבין על שחיטת חוץ אלא על המתקבל בפניס כדתנן בזבחים בפרק פרת חטאת (דף קיב.) בעלי מומין בין קטועין בין עוברין שהקריבן בחוץ פטור ומפיק טעמא מהאי קרא[ו] ואל פתח אהל מועד לא הביאו הא כל שאינו ראוי לבא אל פתח אהל מועד אין חייבין עליו: **רב הוסא מתני חייב.** לקתני מתני' [יד:]: **ומוקי לה בדוקין שבעין.** לתתקבל בפניס הוא: **ואליבא דרבי עקיבא דתמר.** בשחיטת קדשים בפ' המזבח מקדש (דף פד.) אם עלו לא ירדו. דוקין טיל"מ כגון (ישעיה מ) הטוטה כדוק שמיס. ולהכי לא ירדו לתין מומן נייכר כל כך הכי תנן בזבחים בפ' המזבח מקדש הכלאו לו (דף פד.) ר' עקיבא מכשיר בבעלי מומין כלומר לשם עלו לא ירדו ומתר רבי יוחנן בגמ' [שם פה:] לא הכשיר רבי עקיבא אלא בדוקין שבעין הואיל וכשיירן בעופות והוא שקדם הקדשן את מומן. ל"ת (ו) דוקין שיש לו מוס בעפעפים ולהכי קרי לעפעפים דוק[ז] על העין כרקיע דהכי תמרינן בספרי תגודות העין דומה לעולם קטן העפעפים[ח] כנגד הרקיע והממתן כנגד הארץ והלבן שמקיף את העין כנגד יס תוקיינוס שמוקף את העולם והשמור שבו שהוא עגול דומה לגלגל חמה: **קדושה דחויה.** שהכשר נפדו: **ויאכלו בעלים.** יתמיהו על שיוממו ויאכלו לבעלים כשכור ומעשר שתין בפדין אלא נאכלין בתומן. אלמא שין לאלא מלי תרבי כדאתמר בגמ' [דף ה: ע"ש] אך בכור שור וגו'[ט] הן קריבין ואין תמורתן קריבין נאכלין בתומן לבעלים הכי נמי ליעבד הכי: **ותא שמע לא אלימא למיפפד פדיונה.** הילכך תתה: **מנין לתמורת בכור ומעשר הן שנפדו הקדשים שתפיסן בתמורה לא תלו למיקרב: ממעלה הגרה טמא הוא.** לסיפיה דקרא כתיב טמא הוא לכם[ג] ודרשינן הכי יש לך דבר שיש בו שיעורי טהרה ותיזו זו תמורת פסולי המוקדשין: **תמא תטאות.** מפרש בתמורה (דף כא:): **לתמורת אשם.** שתהא רועה לאשם לא קרב שנשה הלכך תמורתו לא קרבה והא טמא דקרא ה"ק הניחוהו על שיפול בו מוס כלומר שיפול בו מוס עכ"ל פי' הקונטרס א"נ י"ל דהכי פירושו אלא אצטריך קרא לתמורת אשם דאזלא למיתה והדר פריך והא הלכתא גמירי לה שאזלה לרעיה מיהו ל"ע דלא משמע שהיה טועה בכך מתחלה דתיזיל תמורת אשם למיתה דלא הוה טעי אלא בהא דתפיק לה מקרא ופריך הלכתא גמירי לה לכן נראה כפירושא קמא:

ותמורה שלאחר פדיונו מתה. ותם תתמר מתי שנע מולדות לתיעבר ותתילד לתחר פדיונן דתשבינן לעיל ולד לבני ואיל[ז] ויש לומר דולדות תין בהן קדושה תלא מכח תמן וכיון שנפדית פקעה קדושתו לגמרי כבני כבני וכאיל ותע"ג דתיכא תיסור גיזה ועבודה תין כח לתיסור מועט[ט] כזה שיחול על ילו קדושה על הולדות תבל תמורת קדושה[י] (בהיתי) וכיון דגלי קרא שתלה על בעלת מוס קבוע תלה ס"ה לתחר פדיונן תלא דלא קרבה תבל תמורה דלפני פדיונן קרבה ועדיפא מולדות דלפני פדיונן דתיכא מ"ד לעיל לרעייה וכן מוכח לשון הקונטרס דבסמוך גבי מנין לתמורת פסולי המוקדשין שמתה ופי' רש"י כגון לתחר פדיונו דלא מצי למיקרב והא דתקטריך קרא דממעלי הגרה בסמוך ללתו תתא דמסבלא ידעינן דלא קרבה כדתתר רב נחמן הכא וכס"ג תתר בסמוך גבי חמש חטאות ועוד יש לפרש דקרא וסבלא לריכי דתי לתו קרא הוה תתינא לפני פדיונו בין לאחר פדיונו עושה תמורה: אמר ר"נ אמר רבה בר אבוה ותמורתו לאחר פדיונו מתה מאי טעמא[יא] היכי ליעביד ליקרביה מכח קדושה דחויה קאתיא ליפרקה לא אלימא למיתפס פדיונה הלכך מתה מתקיף לה רב עמרם[יב] ותיתכיל בתומה לבעלים[יג] ובי[יד] מה בין זו לתמורת בכור ומעשר[טו] דתנן[טז] תמורת בכור ומעשר הן וולדן וולד ולדן עד סוף כל העולם הרי הן כבכור ומעשר ויאכלו בתומן לבעלים אמר ליה אביי זה שם אמו עליו וזה שם אמו עליו זה[יז] כולו תמורת בכור ומעשר מיקריא מה בכור ומעשר בתומן מיתאכלן לבעלים אף תמורתן מיתאכלא וזה שם אמו עליו תמורת קדשים מיקריא מה קדשים לא מיתכלי אלא בפדיון אף תמורתן נמי לא מיתכלי אלא בפדיון והא לא אלימא למיתפס פדיונה תניא כוותיה דרב נחמן מנין לתמורת פסולי המוקדשין שמתה תלמוד לומר[יח] ממעלי הגרה טמא[יט] יכול אפילו חמש חטאות מתות ואצטריך קרא ואצטריך הילכתא דאי מקרא הוה אמינא לרעייה קמ"ל הילכתא למיתה ואי מהילכתא הוה אמינא היכא דעבד איקרי ואכל מהני חמש חטאות איסורא איכא לאו ליכא קמשמע לן דאיכא לאו ואיבעית אימא לאקושי דבר הבא ממעלי גרה לדבר הבא ממפריסי הפרסה מה להלן במיתה אף כאן במיתה: **מתני'**[כ] המקבל צאן ברזל מן העובד כוכבים ולדותיהן

שהתמורה חלה עליה קדושה בקל מהרה יותר מולד דהא ולדות שלאחר פדיון גבי ולד בעלי מומין אינא לס"ד לעיל דלא קדישה אלא לרעייה ואילו תמורת בעל מום היה נראה לר"י שקריבה לכ"ע: פ] אי נמי תרי קראי כתיבי אלא וכו' וז"ל תוס' חיצוניות אבל ולד מעשר דמי לאמן קרא לתמורת אשם וא"א והלא תמורת אשם אינה מתה אלא מדרבנן ומן התורה קריבה עולה כפי' ר"ת בהרבה מקומות ואומר ר"ת דטמא משמע שאינה קריבה כמשפטה אלא לרעייה אזלא או למיתה ונ"ל דקרוב לזה פי' הקונטרס דפירש כך וז"ל כי אצטריך קרא לתמורת אשם שתהא רועה דאשם לא קריב הילכך תמורה לא קריבה והאי טמא דקרא דקאמר הניחוהו עד שיהיה טמא כלומר שיפול בו מום עכ"ל פי' הקונטרס א"נ י"ל דהכי פירושו אלא אצטריך קרא לתמורת אשם דאזלא למיתה והדר פריך והא הלכתא גמירי לה שאזלה לרעיה מיהו ל"ע דלא משמע שהיה טועה בכך מתחלה דתיזיל תמורת אשם למיתה דלא הוה טעי אלא בהא דתפיק לה מקרא ופריך הלכתא גמירי לה לכן נראה כפירושא קמא:

תורה אור השלם

1. אַךְ אֶת זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֵּרָה וּמִמַּפְרִיסֵי הַפַּרְסָה אֶת הַגָּמָל כִּי מַעֲלֵה גֵרָה הוּא וּפַרְסָה אֵינֶנּוּ מַפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם: (ויקרא יא ד

הגהות הב"ח

(א) גמ' מיפרקי לכל זבח שילדה: (ב) שם ותיתאכיל כמומה: (ג) שם זה שם אמו עליו וזה שם אמו עליו זה שם אמו עליו תמורת בכור: (ד) שם ממעלי הגרה טמא הוא לכם הלי: (ה) רש"י ד"ה והשוחטן וכו' לעיל היא ואקדשים: (ו) ד"ה ואליבא וכו' ל"ל בדוקין וכו' דוק שהן על העין:

רבינו גרשום

לאיתויי חלבו. דאסור באכילה כדאמרינן תזבח ואכלת וכו' ולא יכול למימר לאיתויי שוחטן בחוץ דחייב משום דנימא דשוחטן בחוץ נמי פטור דהא אין מתקבל דמן בפנים משום דקא אתי מכח קדושה דחויה דכבר נפדו האימהות: הא בעלי מומין מיפרקי. אלמא דבני פדייה ניתנו ולשם אותו הזבח מתפיסן משמע נמי דבני פדייה ניתנו ואפילו תמימין ותיובתא דרב הונא בתרתי דאמר מתני שלא היו יכולין לבוא בשום ענין לידי פדייה: אידי דתנא רישא תנא סיפא ולאו דוקא סיפא (לגרודי): והאי השוחטן בחוץ פטור אית ביה תמיהא ולא אבורייתא קא מהדר ולא אמתניתין דבהא ברייתא לא איירי בה משוחטן בחוץ ואי אמתניתין אהא דאבל אם קדם הקדשן את מומן קאי והשוחטן בחוץ חייב איבעי למימר הילכך (איכא) [ליכא] למיקם אמאי (לא) קא מהדר אבל אמר (לד) [לין] ר' מסתברא דאבריית[ת] קאי אמאי דקאמר כללו דרישא לאתויי שוחטן בחוץ דפטור: ורב הונא מתני חייב ומוקים להאי בקדם (מום קבוע להקדישן) [הקדשן את מומן] במום בדוקין שבעין דאינו נראה בגלוי כשאר מומין: ואליבא דרבי עקיבא דאמר בגמסכת זבחים אם עלו לא ירדו ובין דלגבי מזבח אם עלו לא ירדו כי שחיט להו בחוץ מיחייב: מכח קדושה דחויה קא אתי כיון דלאחר פדיון נעשו תמורה: שם אמו עליו. אמו קרי אותו שבא מכחו: מה בכור ומעשר במומן מתאכלין לבעלים. דבכור כי לית ביה מום מקריב אימורין דידיה על גבי מזבח ואינו אוכלן כהן וכי איתילד ביה מומא נאכל כולו לכהן. בהמת מעשר דלית ביה מומא מסיק ליה לירושלים ואכיל ליה ישראל גופיה ומקריב אימורין למזבח: וכי איתלד ביה מומא נאכל כולו לישראל והאי לבעלים דקתני הכא לאו לחד בעלים קאמר אלא כל חד וחד כדאיתיה האי לבעלים דידיה והאי לבעלים דידיה: ממעלי הגרה טמא. כלומר יש בהמה שיש לה סימני טהרה והיא אסורה היינו תמורת בעלי מומין לאחר פדיונן: לתמורת אשם הוא דאיצטריך דאינה מתה אלא רועה שיהא אסורה: ואי מהלכתא גרידתא הוה אמינא היכא דעבד ואיקרי ואכל כו' קמ"ל קרא דאיכא לאו דכתיב את זה לא תאכלו. לישנא אחרינא. ומאחר דהלכתא איכא קרא למה ליה למיקם עליה בעשה דכתיב אותה תאכלו ויש לך אחרת שהיא מפרסת פרסה דאית בה לאו אי אקרבה והיינו חמש חטאות ולאו הבא מכלל עשה עשה. והכי מסתברא כלישנא בתרא דהכי נמי גרסינן בתמורה בפרק אלו קדשים וכי איצטריך קרא דאי מקריב ליה קאי עליה בעשה. ואיבעית אימא חמש חטאות לא צריכי קרא אלא לאקושי דבר הבא ממעלי הגרה דהיינו תמורת בעלי מומין לדבר הבא ממפריסי פרסה דהיינו חמש חטאות דנפקי מהתם מה להלן בחמש חטאות מתות אף תמורת בעלי מומין שנפדו נמי והיינו כרב נחמן: המקבל צאן ברזל מן העובד כוכבים. כלומר דמקבל עליו שיעבוד קשה כברזל. בגון שקיבל ישראל עליו אם יפחתו דמיה או תמות שישלם לעובד כוכבים כמה ששמין אותה עכשיו

תוספות רבינו פרץ

נאתויי חלבו. לתסור. ולתתויי שומטו בתוך דמייב לא לתריגן מסוס דל"ב לתיבעי לן לתימר בדוקין שבעין ועוד סיפא[ק] קתני לקמן השומטן בתוך פטור. וכללא דריסא לא מלטריך לתיתויי חלבו דשרי להסתם ולדן לכגופן דמי דעובר ירך ממו הוא שרי כל שכן חלבו דמיץ בעלמא הוא: **הא בעלי מומין מיפרקי.** לותם שמעבדו קודם פדיון וגולדו לתחר פדיון וכגון שתפסן לשוס זבח דלתימא קודשתייהו למיתפס פדיונן וכשהוא מתפיסן לשם זבח אין מתפיסן לכל זבח שילדה הא לשם אותו זבח מתפיסן. והיכי משכחת לה פירוסא הוא כלומר היכי משכחת תירוסא דמילתא דמשמע בעלי מומין נפדין ולשם זבח אחר לא יתפיסס אלא היכי עביד דמתפיסס לשם אותו הזבח ונפדין בתומן כשיפול בהן מוס: **נימא תפוי תיובתא דרב הוסא.** לתחר לעיל [טו:] כוחנן לכיפה והן מתים: **ואיידי דתני ריבא נפדין תמימים.** לתידוש הוא לתפילו תמימים נפדיס: **והשוחטן בחוץ פטור.** סיפא[ה] דבריית[ת] לעיל [טו:] (ה) לקדשים שקדם הקדשן את מומן קלי ותפילו הכי פטור לתין חייבין על שחיטת חוץ אלא על המתקבל בפניס כדתנן בזבחים בפרק פרת חטאת (דף קיב.) בעלי מומין בין קטועין בין עוברין שהקריבן בחוץ פטור ומפיק טעמא מהאי קרא[ו] ואל פתח אהל מועד לא הביאו הא כל שאינו ראוי לבא אל פתח אהל מועד אין חייבין עליו: **רב הוסא מתני חייב.** לקתני מתני' [יד:]: **ומוקי לה בדוקין שבעין.** לתתקבל בפניס הוא: **ואליבא דרבי עקיבא דתמר.** בשחיטת קדשים בפ' המזבח מקדש (דף פד.) אם עלו לא ירדו. דוקין טיל"מ כגון (ישעיה מ) הטוטה כדוק שמיס. ולהכי לא ירדו לתין מומן נייכר כל כך הכי תנן בזבחים בפ' המזבח מקדש הכלאו לו (דף פד.) ר' עקיבא מכשיר בבעלי מומין כלומר לשם עלו לא ירדו ומתר רבי יוחנן בגמ' [שם פה:] לא הכשיר רבי עקיבא אלא בדוקין שבעין הואיל וכשיירן בעופות והוא שקדם הקדשן את מומן. ל"ת (ו) דוקין שיש לו מוס בעפעפים ולהכי קרי לעפעפים דוק[ז] על העין כרקיע דהכי תמרינן בספרי תגודות העין דומה לעולם קטן העפעפים[ח] כנגד הרקיע והממתן כנגד הארץ והלבן שמקיף את העין כנגד יס תוקיינוס שמוקף את העולם והשמור שבו שהוא עגול דומה לגלגל חמה: **קדושה דחויה.** שהכשר נפדו: **ויאכלו בעלים.** יתמיהו על שיוממו ויאכלו לבעלים כשכור ומעשר שתין בפדין אלא נאכלין בתומן. אלמא שין לאלא מלי תרבי כדאתמר בגמ' [דף ה: ע"ש] אך בכור שור וגו'[ט] הן קריבין ואין תמורתן קריבין נאכלין בתומן לבעלים הכי נמי ליעבד הכי: **ותא שמע לא אלימא למיפפד פדיונה.** הילכך תתה: **מנין לתמורת בכור ומעשר הן שנפדו הקדשים שתפיסן בתמורה לא תלו למיקרב: ממעלה הגרה טמא הוא.** לסיפיה דקרא כתיב טמא הוא לכם[ג] ודרשינן הכי יש לך דבר שיש בו שיעורי טהרה ותיזו זו תמורת פסולי המוקדשין: **תמא תטאות.** מפרש בתמורה (דף כא:): **לתמורת אשם.** שתהא רועה לאשם לא קרב שנשה הלכך תמורתו לא קרבה והא טמא דקרא ה"ק הניחוהו על שיפול בו מוס כלומר שיפול בו מוס עכ"ל פי' הקונטרס א"נ י"ל דהכי פירושו אלא אצטריך קרא לתמורת אשם דאזלא למיתה והדר פריך והא הלכתא גמירי לה שאזלה לרעיה מיהו ל"ע דלא משמע שהיה טועה בכך מתחלה דתיזיל תמורת אשם למיתה דלא הוה טעי אלא בהא דתפיק לה מקרא ופריך הלכתא גמירי לה לכן נראה כפירושא קמא:

ותמורה שלאחר פדיונו מתה. ותם תתמר מתי שנע מולדות לתיעבר ותתילד לתחר פדיונן דתשבינן לעיל ולד לבני ואיל[ז] ויש לומר דולדות תין בהן קדושה תלא מכח תמן וכיון שנפדית פקעה קדושתו לגמרי כבני כבני וכאיל ותע"ג דתיכא תיסור גיזה ועבודה תין כח לתיסור מועט[ט] כזה שיחול על ילו קדושה על הולדות תבל תמורת קדושה[י] (בהיתי) וכיון דגלי קרא שתלה על בעלת מוס קבוע תלה ס"ה לתחר פדיונן תלא דלא קרבה תבל תמורה דלפני פדיונן קרבה ועדיפא מולדות דלפני פדיונן דתיכא מ"ד לעיל לרעייה וכן מוכח לשון הקונטרס דבסמוך גבי מנין לתמורת פסולי המוקדשין שמתה ופי' רש"י כגון לתחר פדיונו דלא מצי למיקרב והא דתקטריך קרא דממעלי הגרה בסמוך ללתו תתא דמסבלא ידעינן דלא קרבה תבל תמורה